

Boeteviering

Jona, 1

Op Jona komen we zo terug, maar laten we even teruggaan naar waar het begon, bijna veertig dagen geleden. Toen waren we hier om een askruisje te halen of later op die aswoensdag in de kerk hiernaast. En we hoorden daar hoe we moesten bidden, moesten vasten en aalmoezen mochten geven. En dat we dat niet moesten doen in het openbaar, niet voor het oog van iedereen, maar juist teruggetrokken in onze binnenkamers en als we het zo zouden doen, dan zou God naar ons opkijken. Dan zou God vanuit zijn verborgenheid ons zien en zich om ons bekommeren.

Als we nu, vandaag hier, naar het verhaal van Jona kijken en u stelt zich het tafereel, wat we begonnen in de lezing, voor zoals het vaak in een kinderbijbel is afgebeeld, dan zien we die vis ergens midden in de oceaan. Boven, onder, links, rechts: overal water. We herkennen een soortement van walvis, maar tegelijk is die vis als een soort doorsnede getekend, waarin het lijkt alsof Jona in een klein kamertje zit, soms letterlijk zit, met een tafeltje en een stoeltje of een knielbank waar Jona op knielt en bidt. Een binnenkamer, zou je kunnen zeggen. En daar komt Jona tot gebed. Hij komt er ook tot vasten, want hij heeft geen keus: in die vis is niets anders; ja, water; het staat hem tot aan de lippen, hoewel het in de meeste afbeeldingen in de kinderbijbel vaak niet verder dan enkelhoog staat. En of hij een aalmoes heeft gegeven valt nog te bezien. Je zou kunnen zeggen: eerder in het verhaal heeft hij gezegd: gooi mij maar in de zee, dus dat hij zijn lichaam, zijn leven als aalmoes heeft gegeven. Maar of je dat zo mag zien, valt te betwijfelen.

Met Jona is het verhaal wat bijzonder. Hij leeft in Israël en Israël is een wat heuvelachtig, soms zelfs bergachtig land, dus je leeft nogal vlug op een heuvel en als God je dan roept – want op een heuvel ben je nu eenmaal dicht bij God, in bijbelse taal – dan hoor je God dus beter dan dat je ergens zomaar op het platteland leeft, zou je zeggen. Maar Jona wil God niet horen. Hij daalt af van zijn berg of heuvel, hij daalt af naar de zee, naar een havenstad en in die havenstad daalt hij af in de boot en op de boot daalt hij af in het ruim en als hij dan in de storm belandt wordt hij overboord gegooid, daalt af in de diepte van de zee en uiteindelijk in de vis. Hoe ver kun je afdwalen van God, afdalen en afdwalen. Jona dus heel ver, zou je mogen zeggen.

Dan krijgen we de scene van het gebed, zoals we die net hoorden en we hoorden hoe Jona tot inkeer komt. Hij bidt en hij vast. En God hoort hem en geeft de vis het bevel om hem op land te spuwen en Jona kan verder met zijn opdracht. Daar loopt hij de stad Ninivé in. Drie dagen zou hij door die stad moeten trekken om er helemaal doorheen te komen. Maar al na de eerste dag heeft iedereen zich

bekeerd, van de koning tot de armste inwoner van het land en alle dieren er ook nog bij. En Jona slaat aan het mokken. Dat was toch niet afgesproken. Hij verwachtte ergens op een heuveltje boven de stad te gaan zitten om te zien hoe God die stad vernietigen zou. Diezelfde Jona, die zojuist gered is door God ziet nu mensen die zich zo mogelijk nog sneller bekeren dan hem en hij is niet tevreden.

Dat roept voor ons vandaag de vraag op ‘waar staan wij’, ‘waar stonden wij de afgelopen veertig dagen’. Is het ons gelukt in onze binnenkamers te bidden, te vasten, om aalmoezen te geven, zodat onze linkerhand niet wist wat onze rechterhand deed, of zijn we af en toe, net als Jona, afgedwaald en afgedaald van God; hebben we ons van God weggekeerd? Zijn we, net als Jona, ontevreden omdat een ander duidelijker Gods stem herkent en zich meteen weet om te keren in Gods richting? Die vraag mogen we vandaag nog in ons meenemen in deze viering van boete of straks in het sacrament van boete en verzoening: ‘Waar staan wij op weg naar God?’

Henry Vermeulen, diaken